

čutiti utrip Evropejca, ki zna misliti dlje od trenutka, dlje od zemlje, kjer čuti svoje korenine. Od verznihi oblik prehaja pesnik k svobodno razvezanim ritmičnim oblikam, ko prehaja v reflektivno prozno izpoved. Ni naključje, da je urednik zbirke na koncu dodal esejistični primer Miłoszevega kritičnega in izostrenega razmišljanja. Škoda, da je T. Pretnerjeva spremna beseda O pesniku ostala na najnужnejši vsebini oziroma informaciji. Založba bi morala podpirati težnje, da dobi avtor obširne možnosti za študijsko spremno besedo; omenjen je tudi del

Miłoszevega prevajalskega deleža, pri Eliotu je verjetno mišljen Thomas Stearns, lahko pa bi bil tudi kdo od drugih dveh Eliotov. Gladko tekočih prevodov Miłoszeveh pesmi smo lahko samo veseli, prav pa bi bilo, ko bi se prej ali slej seznanili s slovenskimi prevodi odbranih Miłoszevih esejev, zlasti tistih, ki prizadeto, a z neizprosno odprtostjo govorijo širšemu svetu današnjega časa. Andreja Mejač je poskrbela za preprosto, a estetsko knjižno opremo.

I. G.

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

V dvojni številki beograjske Književnosti so objavljena poročila in pisma Miloša Crnjanskega iz Nemčije, ko je bil v največjem razmahu nacizma tam ataše za kulturo in propagando. Daljši komentar k pismom je prispeval Milan Ristović. Taras Kermauner v prevodu Milana Džordževića objavlja prvi, uvodni del *Dialoga o razločevanju*. Jovan Hristić poroča v prispevku z naslovom *Štiri resne in dve dijaški premieri* tudi o predstavi tragikomedije Alenke Goljevščkove *Pod Prešernovo glavo*, ki jo je v prevodu Marije Mitrovičeve izvedel beograjski Ate-lje 212. Med drugim je zapisal: »V odmoru so me znanci, ki imajo otroke, prepričevali, da so nesmisli našega usmerjenega izobraževanja še strašnejši od tistih v prvem dejanju drame Alenke Goljevščkove. Toda po odmoru je postala drama o šolstvu, ki se mora pokoravati prismojenim idejam sisovskih in drugih funkcionarjev, tudi drama o tem, kako je lahko svoboda nekaj skrajno dvosmiselnega, kadar začenjajo razglašene pravice uporabljati tako, kakor niso predvideli tisti, ki so prepričani, da jih je sam Heglov »svetovni duh« zaprosil, naj mu pomaga-

jo pri uresničevanju še ene svoje razvojne stopnje. Milenko Maričić je režiral dramo Alenke Goljevščkove kot dokument o nekem stanju in se kolikor je mogel trudil, da bi prikrii njene preveč očitne praznine. Po pravici je ublažil järke nacionalne značilnosti posameznih likov, kakršne bi reakcije občinstva odvedle na povsem predvidljivo stran, in hotel je, da bi bila njegova predstava predvsem razpoznavna podoba. V tem mu je uspelo, le scenografija Juraja Fabria je ustvarjala čisto zgrešen okvir za to podobo: odvedla nas je v neko bedno podeželsko šolo, ne pa na elitno gimnazijo. Igralska stvaritev predstave je bila fanatična in paranoična Marija Bertoneelj, ki jo je zaigrala Jelisaveta Sablić,« piše med drugim Jovan Hristić v beograjski Književnosti.

*

Pavao Pavličić v članku o manirizmu in resničnosti v 2. številki zagrebškega časopisa Umjetnost riječi na podlagi zgledov razmišlja, kako se v literarnem besedilu pojavlja eno osrednjih vprašanj manirizma, namreč razmerje med literaturo in

resničnostjo. Gvozden Eror je poskrbel za predstavitev dveh knjig. Z naslovom *Apologija slovstvenozgodovinskega raziskovanja* piše o knjigi Zdenka Lešića *Književnost in njena zgodovina*; objavlja še prikaz švicarske izdaje mednarodnega besednjaka literarnih terminov in kakor pravi že v naslovu, je to po njegovem besednjak nejasnosti. Sanda Glavaš pa v prispevku z naslovom *Misel in stih* obravnava knjigo Vujadina Jokića *Filozofija in poezija*.

*

Iz Splita je prispela dvojna številka časopisa *Mogućnosti* (3-4). Darko Novaković je v njem prispeval razpravo *Generični kontekst Marulićeve Institucije*; obravnava znamenito Marulićevo delo *Nauk o dobrem in blaženem življenju po zgledih svetnikov*. O Marku Maruliću in izročilu piše Josip Bratulić. Pavao Pavličić pa razlaga, kaj je Marko Marulić v razmerju do Petra Zoranića in kaj do Petra Hektorovića.

*

Tretja številka beogradske *Književne kritike* objavlja več prispevkov v spomin črnogorskemu literarnemu teoretiku Vujadinu Jokiću, ki je bil tudi med ustanovitelji tega časopisa. Matija Bećković objavlja pesnitev z naslovom *Kaža o Čmini*, sledi pa več sestavkov, ki to njegovo delo komentirajo. Zoran Hamović je napisal članek o logiki vrednotenja ob esejistični zbirki Mirka Kovača z naslovom *Evropska gniloba*. Ob isti knjigi se Mladen Šukalo sprašuje, mar ni vse proti kritiki.

*

V dvojni številki novosadskega časopisa *Nový život* (5-6) je objavljen prispevek Milana Krajčovića o vojvodinskih Slova-

kih v revolucionarnih letih 1848 in 1849. Miroslav Dudok piše o znotrajbesedilnem okviru v teoriji teksta. Viera Benková priobčuje *Povest o Mrvovem izginotju*.

*

V dvojni številki niškega časopisa *Gradina* se v prevodu Miljenke Vitezovićeve pojavljata tudi prispevka naših strokovnjakov. Matjaž Potrč piše o neposrednih relacijah in pri tem navaja nekaj tez v podkrepitev prepričanja, da je treba pri pojasnjevanju jezika in misli upoštevati posredno relacijo. Andrej Ule pa piše o iteriranih prepričanjih, pri čemer omenja posebne oblike iteracije pri takoiimenovanih »intencionalnih« izrazih, izrekih, podmenah, namerah, željah in prepričanjih, kadar se nanašajo drug na drugega. O poeziji Miodraga Pavlovića piše pesnik Ljubomir Simović.

*

V četrti številki skopske *Sovremenosti* zasledimo v razdelku *Likovni prostori* dva prispevka Andreja Medveda. Naš poznavalec likovne umetnosti, pesnik in prevajalec piše o poetiki jugoslovanskih udeležencev na 42. Beneškem bienalu ter o Beneškem bienalu transavantgardnega in hipermanirističnega slikarstva in postmodernizmu. Nebojša Vilić je napisal sestavek *Pro et contra ob jugoslovanskem izboru za 42. Beneški bienale*. O delu vodilnega makedonskega poznavalca likovne umetnosti Borisa Petkovskega piše Paskal Gilevski.

*

V 6. številki vzhodnoberlinskega časopisa *Neue Deutsche Literatur* objavlja Inge von Wangenheim prvo poglavje

svojega potopisa z naslovom *Zlati stolp ob modri uri*, ki popisuje doživetja v Franciji in bo prihodnje leto izšel v knjigi. *Love Short Story No. 3* je naslov zgodbi Wolfganga Kröberja, ki izide v

njegovi knjigi *Ljubezenske in druge kriminalne zgodbe*. Heinz Kamnitzer objavlja svoje predavanje, ki ga je imel na letošnji generalni skupščini vzhodnonemških centrov PEN.

Milenko Pajović, Aforizmi

Trkanje na prsi je priprava terena za medalje.

Ko je po naključju prišla resnica, je streljal v samoobrambi.

Kolikor bolj osvoboditelji slavijo svoje delo, toliko manj je svobode.

Milovan Vitezović, Aforizmi

Bil je na takem položaju, da se tudi na juriš ni moglo priti do njega.

Vse, kar je narod sanjal, so predstavniki doživeli.

Mi smo zgodbo o nesložnih bratih dvignili na raven države.

Ljudožerci se izobražujejo, tako da se hranijo z učitelji.

Hotel bi poljubiti domovino, toda ne vem, kje ima glavo.

V basnih so živeli ljudje. V življenju je obratno.

Vladarjevi postopki razveseljujejo dvornega norca.

Idiote imamo! Manjka nam Dostojevski!

Kadar se bobnarji brigajo za državne skrbi, pride država na boben.

Država bo odmrila. Od sramu!

Zgodovina nam je učiteljica življenja. Potem so prišli neki manijaki in posilili našo učiteljico.

Naivnež še za vešala misli, da so gugalnica.

Priznal je polovico, ki se oprsti.

Spoštovaje pregovor, da se mlado drevo ukrivi, so ukrivili generacije!